

134/15.02.00/2026

Lausuntopalvelu
www.lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö 23.6.2026

Lausunto työryhmäraportista: EU:n monivuotisen rahoituskehityksen 2028-2034 kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelu, VN/7088/2026

Yleiset näkemykset työryhmäraportista

Etelä-Savon maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmäraportista, joka koskee Suomen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehityskaudella 2028–2034.

Näkemykset kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelusta (esim. aikataulu, menettelyt, kumppanuuslähestymistapa, säädösvalmistelu, suunnitelman rakenne)

Etelä-Savon maakuntaliitto on huolissaan siitä, että kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen ja tulevan ohjelmakauden valmistelu pääsee käynnistymään vasta syksyllä 2026.

Viivästyminen vaarana on kiire valmisteluprosessin toteuttamisessa ja sen seurauksena irtaantuminen alueellisista kehittämistarpeista, -haasteista ja mahdollisuuksista sekä se, että alueiden mahdollisuus osallistua valmisteluun aidossa kumppanuudessa jää muodolliseksi toimenpiteeksi ajan puutteen vuoksi. Valmistelu on käynnistettävä viivytyksettä kuten loppuraportissa todetaan. Komission asetusehdotuksen COM (2025) 565 artiklan 6 mukaan kumppanuussuunnitelman valmistelu tulee tehdä monitasoisen hallinnon ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti. Lisäksi suunnitelman rakenteen ja sisällön onnistumiseksi, kumppanuuteen tulee kytkeä VNK:n asiantuntemus, sekä eri ministeriöiden, elinvoimakeskusten ja maakuntaliittojen osaaminen, mitä EU:n kumppanuusperiaate myös edellyttää. Maakuntaliitot vastaavat aluekehittämisen strategisesta valmistelusta ja tuntevat alueidensa kehittämistarpeet, minkä vuoksi niiden asiantuntemus tulee kytkeä valmisteluun sen kaikissa vaiheissa.

Säädösvalmistelun osalta Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että hallintomallia, toimeenpanolainsäädäntöä ja sektorikohtaista sääntelyä valmistellaan samanaikaisesti siten, että alueellisen kehittämisen vastuut, toimivaltuudet ja kumppanuusperiaate turvataan myös uudessa järjestelmässä.

Suunnitelman lukurakenteen valmistelua pidämme koko tulevan ohjelman kannalta ratkaisevana. Aluekehittämisen lukujen valmistelusta ja toimeenpanosta vastaava hallintoviranomainen tulisi olla työ- ja elinkeinoministeriö, jonka tulee perustaa lukujen valmisteluun tarkoituksenmukaisen määrän alatyöryhmiä kumppanuusperiaate

huomioiden. Näissä alatyöryhmissä tulee olla mukana aluekehittämisestä vastaavina viranomaisina maakuntien liitot.

Suunnitelman tulee mahdollistaa alueellisten erityispiirteiden huomioiminen sekä alueellisten ja maantieteellisten kokonaisuuksien tarkastelu. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erityisen tärkeänä sitä, että Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuki, joka on Suomelle erityisen merkityksellinen, valmistellaan omaksi luvukseksi.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää kumppanuussuunnitelman vaikuttavuuden lähtökohtana sitä, että suunnitelman lukurakenne laaditaan aidosti aluelähtöiseksi. Kasvu, uudistuminen, yritysten investoinnit, TKI-toiminta, osaamisen kehittäminen, työllisyys ja maaseudun elinvoima toteutuvat alueellisissa ja ylläalueellisissa ekosysteemeissä. Näiden edellytyksenä ovat myös toimivat liikenne-, tietoliikenne- ja saavutettavuusratkaisut, joiden merkitys korostuu harvaan asutuilla ja pitkien etäisyyksien alueilla. Kumppanuussuunnitelman aluekehittämisen toimien tulee mahdollistaa sekä maakuntakohtainen strateginen kohdentaminen että ylläalueellinen yhteistyö.

Etelä-Savon maakuntaliitto kannattaa raportissa esitettyä tavoitetta hallinnon yksinkertaistamisesta niin, että kumppanuussuunnitelman varojen käyttö kevenee ja nopeutuu tuensaajien näkökulmasta. Yksinkertaistamista ei saa toteuttaa aluelähtöisyyden kustannuksella. Mitä joustavampi ja tulosperusteisempi EU-rahoituksen malli on, sitä enemmän se edellyttää vahvaa alueellista toimeenpanokykyä, alueellista tilannekuvaa ja alueiden omaa strategista vastuunottoa.

Kumppanuusrahaston tavoitteiden huomiointi ja painottaminen kumppanuussuunnitelman valmistelussa

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että kumppanuusrahaston tavoitteita ei tarkastella ainoastaan temaattisina kokonaisuuksina tai valtakunnallisina kulmakivitoimina, vaan niiden toimeenpano rakentuu selkeästi aluekehittämisen näkökulmasta.

Suunnitelman nimen tulisi olla kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma. Kasvu syntyy alueellisissa ja ylläalueellisissa ekosysteemeissä, joissa kunnat, yritykset, korkeakoulut, tutkimusorganisaatiot, oppilaitokset, kehittämissyhtiöt, järjestöt ja muut toimijat rakentavat uutta osaamista, investointeja, yritystoimintaa ja työllisyyttä. Maakuntien liitot kokoavat nämä toimijat yhteen ja kytkevät alueiden kehittämistarpeet kansallisiin ja EU-tason tavoitteisiin.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää hyvinä kansalliselle ja alueelliselle kumppanuussuunnitelmalle asetettuja tavoitteita talouskasvun vahvistamisesta, uudistumisesta ja EU-rahoituksen vaikuttavasta hyödyntämisestä. Tavoitteiden toteuttamisen tulee kuitenkin perustua alueiden erilaisiin vahvuuksiin, innovaatioekosysteemeihin ja älykkään erikoistumisen (S3) toimintamalliin. Investointien, TKI-toiminnan, osaamisen kehittämisen, vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä pk-yritysten uudistumisen tukemisen tulee muodostaa johdonmukainen jatkumo ohjelmakauden 2021–2027 ja tulevan ohjelmakauden välillä. Investointien ja uudistusten yksinomainen priorisointi ei saa johtaa siihen, että aiemmalla ohjelmakaudella saavutettuja tuloksia ja kehittämiskokonaisuuksia katkaistaan.

Kumppanuussuunnitelman lukurakenteessa tulee olla oma aluekehittämisen luku, jonka kautta voidaan huomioida alueiden erilaiset kehittämismahdollisuudet, maantieteelliset erityispiirteet ja erityishaasteet sekä kohdentaa toimia erilaisille alueille niiden tarpeiden mukaisesti. Tämä vastaa myös asetuksen lähtökohtaa

kansallisesta ja alueellisesta kumppanuussuunnitelmasta sekä monitasoisen hallinnon periaatetta.

Maakuntien liitot ovat jo tehneet yhteistä valmistelua kumppanuussuunnitelman mahdolliseksi aluekehittämisen sisällöiksi ja aluekehittämisen kulmakivitoimenpiteiksi alueiden tarpeisiin perustuen. Valmistelun tehokkaan etenemisen varmistamiseksi tätä tehtyä työtä tulee hyödyntää.

Kumppanuusrahaston tavoitteita painotettaessa tulee erityisesti huomioida alueelliset TKI- ja innovaatioekosysteemit, pk-yritysten uudistuminen, vihreä ja digitaalinen siirtymä, osaaminen ja työvoiman saatavuus, maaseudun ja kaupunkien toisiaan täydentävä kehittäminen sekä kokonaisturvallisuutta vahvistava alueellinen resilienssi. Maaseudun elinvoima, palvelut ja yritysrakenteen monipuolistaminen, Leader -toiminta ja saavutettavuus ovat olennaisia alueellisen tasapainon ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Näiden kokonaisuuksien vahvistaminen tukee samanaikaisesti kilpailukykyä, kasvua, uudistumista ja alueiden elinvoimaa koko Suomessa.

Muuta huomioitavaa

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että maakuntaliitot huomioidaan välittävänä viranomaisena NRP-suunnitelmassa.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Heini Utunen
maakuntajohtaja